

QUID DE RERUM NORVEGIAE IN NUNTIIS FINNORUM LATINIS (1989–2014) RELATUM SIT

Reijo Pitkäranta

Historia Nuntiorum Latinorum

Consilium de Nuntiis Latinis singulis septimanis edendis in colloquio captum est, quod a. 1988 cum Hannu Taanila, praefecto rerum in Radiophonia Finnica Generali scientificarum et culturalium, de historia et vicissitudinibus linguae Latinae egi. Inter hanc sermocinationem alter alterum interrogabamus, quid obstaret, quominus sermo Latinus nostris quoque temporibus publice usurparetur ac quidem in nuntiis hodiernis radiophonice divulgandis? Tantum aberat, ut tale coeptum novum et inauditum repudiaremus, ut id, quantum fieri posset, provehere decerneremus. Cum autem vires meas solas ad tam magnum opus sustinendum sufficere diffiderem, ad professorem Tuomo Pekkanen conversus sum rogans, ut se socium huius incepti polliceretur. Venia ab eo data feliciter fieri potuit, ut primi Nuntii Latini die 1.9.1989 e Finnia emitterentur. Inde mos initium cepit, qui deinceps iam viginti quinque annos continuatur.¹

Agitur de conspectu hebdomadali quinarum minutarum, quem uterque redactor (Pekkanen et Pitkäranta) unaquaque septimana alternis vicibus colligit et Latine redigit. Textus Nuntiorum Latinorum, qui primis decem annis (1.9.1989–31.8.1999) recitati sunt, in serie quinque librorum publici iuris sunt facti, quorum quisque conspectus septimanales biennales continet: [vol I:] 1.9.1989–31.8.1991; vol. II: 1.9.1991–31.8.1993; vol. III: 1.9.1993–31.8.1995; vol. IV: 1.9.1995–31.8.1997; vol. V: 1.9.1997–31.8.1999.² Annis autem insequentibus, cum omnis nuntiorum materia in Interreti (<http://yle.fi/nuntii>) praesto esse coepisset, libri divulgari desiti sunt.

Quod ad vocabularium attinet, ad res hodiernas Latine convenienter exponendas tam verba antiqua quam recentiorum aetatum propria adhibemus et optimis dictionariis, in quibus aut voces vetustiores (e. gr. *Der neue Georges*) aut neolatinae (e. gr. *Perugini*, *Helfer*, *Lexicon recentis Latinitatis*, alia) insunt, inde ab initio auxilio utimur, ut varias difficultates lexicographicas modo idoneo solvamus. Longum est titulos omnium horum lexicorum enumerare.³ Ipsi quoque huic rei aliquid contulimus, cum ad finem uniuscuiusque voluminis Nuntiorum Latinorum I–V glossarium adiunximus, ubi verba Latina inusitata et recentiora Finnice et Anglice redduntur. Praeterea in praefatione tomi III magnum numerum novarum locutionum et iuncturarum Latinarum cum interpretamentis Finnicis et Anglicis lectoribus praebemus. Adde, quod a. 2006 ‘*Lexicon hodiernae Latinitatis*’ edendum curavimus, quod potissimis neologismis ex Nuntiis Latinis excerptis constat.

In praefatione voluminis IV ea, quae aliquot collegae peregrini de lingua Latina optime meriti de nuntiis Finnorum Latinis senserunt, in publico proponere constituimus. In his aestimatoribus est profestrix *Sunniva des Bouvrie*, quae opinionem suam his verbis protulit: “Hi nuntii peritiles sunt ad Latinitatem vivam accipiendam, sed – proh dolor – ego eos

¹ Fusius de initiis Nuntiorum Latinorum agunt Pekkanen et Pitkäranta 1992, 7–14.

² V. Opera memorata.

³ Aliquot lexica huius generis in Bibliographia operum memoratorum invenies.

accipere non possum in regione mea Tromsoeana. Sed libros perlegi et scio, quid contineant. Maximi momenti sunt, valde mihi placet hoc propositum”.⁴

Florilegium rerum in Norvegia gestarum

Usu et rationibus Nuntiorum Latinorum iam satis cognitis nunc, ut institutum est, oportet demonstretur, quas partes Norvegi in argumentis nostris egerint et qualis sit materia, quam illi ad usum nostrum his viginti quinque annis subministraverunt.

Norvegi, qui diem festum nationalem mense Maio (17.5.) agunt, duplicem libertatis celebrandae causam habent. Quarum unam eamque vetustiore hoc ipso vere respicere eo pluris nostra intererat, quod memoria eius solito sollemnior in annum praesentem incidit. Quid enim abhinc ducentos annos in Norvegia evenerit, ex hoc nuntio nuperrime divulgato apparet:

Die Saturni (17.5.) populus Norvegicus una cum familia regia iubilaeum independ-entiae suae bisaeculare celebrabat. Causa sollemnitatis erat, quod die septimo decimo mensis Maii anno millesimo octingentesimo quarto decimo (17.5.1814) in Eidsvoll paroechia prope Osloam sita, legi fundamentali Norvegiae subscriptum erat. Eodem tempore Norvegi a dominatione Danorum liberati sunt. (23.5.2014)

Alteram causam, cur illi quotannis libertate sua gauderent, a. 2005 indicavimus, cum de die festo Norvegiae centum annos explentis egimus. Quae autem fuerit origo huius sollemnitatis, ex his verbis a redactione nostra tunc temporis adhibitis videre licet: “Norvegi sui iuris facti sunt, cum unio, quam cum Suetis habebant, post suffragium populi anno millesimo nongentesimo quinto (1905) dissolveretur” (20.5.2005).

Cum civitas Norvegia ita constituta sit, ut regnum parlamentare vocaretur, bene intellegitur alios nuntios res familiae regiae proprias attigisse, alios autem exposuisse, quid populus comitiis factis iussisset et quibusnam decretis moderatores a civibus electi bono publico consulissent.

Anno 1991 ineunte de caerimonia sollemni in Norvegia celebrata narravimus, inter quam rex novus Haraldus V, patre Olao V paulo ante mortuo, ius iurandum regium publice dedit regina Sonja veste lugubri induta iuxta stante. Is brevi contione habita ait “se sententiam patris ‘Omnia pro Norvegia’ in munere suo secuturum esse” (25.1.1991). Biennio fere post sive mense Martio a. 1993 regem et reginam Norvegiae visitationem statalem in Finnciam fecisse docuimus: “Helsingii hospitibus inter alia novum theatrum melodramaticum et collectiones artis Musei Athenaei monstrabantur” (26.3.1993). Par erat etiam, ut sollemnia nuptiarum, quae Osloae a. 2001 agebantur, descriptione admodum copiosa complecteremur, quae his verbis initium cepit: “Haakon, heres regni Norvegiae, et Mette-Marit Tjessem Høiby matrimonium inierunt. Nuptiae regiae in ecclesia cathedrali Osloensi celebratae sunt praesentibus circiter octingentis hospitibus” (31.8.2001). Placuit nobis etiam eius itineris mentionem facere, quod monarchae una cum aliis primoribus civitatum a. 2006 in Suetiam fecerunt regem Carolum XVI Gustavum sexagenarium gratulaturi (5.5.2006).

Mos est in Norvegia quarto quoque anno comitia habere, quibus legati in magnum concilium (Norvegice ‘storting’) sive in parlamentum creantur. Quae suffragia suo quoque tempore magna cum cura atque diligentia observavimus, ut cognosceremus, quae factiones et qui ministri civitatem administraturi essent. Neque alienum a re esse videtur hic aliquot eventus illorum comitorum breviter recensere: a. 1993 victoriam reportavit factio centralis, cum “unam et viginti novas sedes parlamentares occupavit” (17.9.1993). Quattuor annis post accidit, ut partes operariorum e suffragiis triginta quinque fere centesimas (35%) acciperent. Quae quamvis ita essent, princeps minister Thorbjørn Jagland sibi munus deponendum esse

⁴ Pekkanen et Pitkäranta 1998, 8.

arbitrabatur, cum ante comitia pollicitus esset “factionem suam administratricem, nisi totidem vota quot ante consecuta esset, loco cessuram” (19.9.1997). Post comitia autem a. 2005 instituta, quibus coalitio partium mediarum et sinistrarum inter omnes eminuisset, novus princeps minister factus est Jens Stoltenberg, praeses factionis operariorum, qui inter ambitum maxime id egerat, ut de redivitibus petrolei uberioribus potius ministeria publica meliora redderentur quam tributa minuerentur (16.9.2005). Is, quam caducae essent res humanae, post administrationem octo annorum⁵ expertus est, cum suffragiis mense Septembri a. 2013 habitis cladem accepit. Inde secutum est, ut regimen Ernae Solberg, praesidi factionis conservativae, tradere cogeretur (13.9.2013).

Primis annis nonagesimis Norvegis – sicut Finnis et multis aliis Europaeis – decernendum erat, utrum ad Communitatem Europaeam adiungerentur necne. Mense Novembri a. 1994, postquam Finni et Sueti populo iubente ad illam societatem accedere constituerunt, Norvegi argumentis in utramque partem ponderatis de ea re dubitare et disceptare perrexerunt (18.11.1994), donec suffragio populi eodem mense exeunte facto recusaverunt, quominus Unionem Europaeam approbarent. Eventum plebis sciti in Nuntiis Latinis his verbis palam fecimus: “Nationalistae maiorem partem sive quinquaginta duas centesimas (52%) votorum sibi conciliaverunt, cum unionistae tantum duodequingenta centesimas partes (48%) occuparent” (2.12.1994).

Cum civitatibus finitimis Norvegi his viginti quinque annis concordia et pace coniuncti fere commodis communibus provehendis operam navantes vixerunt. Unum testimonium eius rei sunt consultationes de foedere defensionis inter Finniam, Suetiam Norvegiamque pangendo, quae mense Martio a. 1992 initium ceperunt (20.3.1992) et postea effecerunt, ut exercitus harum civitatum ad sumptus armorum emendorum deminuendos cooperationem militarem augerent (15.7.1994). Cum Russi quoque in vicinis Norvegorum numerentur, manifestum est inter utrumque populum facile tales quaestiones oriri, quas communi consilio solvi oportet.⁶ Certamina et contentiones saepe ad opes naturae septentrionalis usurpandas et ad confinia utriusque nationis definienda pertinent. Norvegi igitur in iis terris erant, quae de regione arctica possidenda certare coeperunt, cum nuntiatum esset “Russos navigio submarino invectos aquam poli arctici subisse et in glaciario eius vexillum suae civitatis possuisse.” (31.8.2007). Controversia autem inter Norvegiam et Russiam iam quadraginta fere annis ante orta, ubinam fines maritimi in Mari Barentsico constituerentur, tandem a. 2010 composita est, cum “decretum est illam regionem submarinam in duas partes ita dividendam esse, ut una natio tantundem fundi quaestuosi maris acciperet quantum altera” (30.4.2010).

Neque necessitudines inter singulas terras septentrionales intercedentes his decenniis semper in pace et amicitia permanserunt, ut vel inde apparet, quod non ita pridem Norvegia et Islandia in tantam discordiam adductae sunt, ut non iam multum abesse videretur, quin una alteri bellum inferret. Causa huius conflictus erat gravissima rixa, quae aestate a. 1994 de iuribus piscandi in aquis apud Insulas Montium Acutorum patentibus nata erat. Crederes bellum quoddam piscatorium septentrionale iam exarsurum esse, postquam “res tormentaria custodum litoralium Norvegiae proiectile monitorium ante tres naves piscatorias Islandicas coniecit” (17.6.1994).

Collegium Nobelianum Norvegicum est institutum maximae auctoritatis et omnibus fere gentibus notum, quod singulis annis constituere solet, cui praemium Nobelianum pacis

⁵ Anno 2012 Stoltenberg, cum etiam tum princeps minister esset, “a Iudaeis petivit, ut populo Norvegico ignoscerent, quod magnus numerus Iudaeorum permissu eius in campos carcerales transportatus esset” (3.2.2012).

⁶ Inseratur huc nuntius quidam relationes Norvegiae et Unionis Sovieticae illustrans, quem a Radiophonia Norvegica Generali profectum esse constabat: post alterum bellum mundanum factum esse, ut magna armorum copia a Norvegis in Lapponia, in regione Finniae septentrionalis, clam absconderetur; illos ita impedire voluisse, ne, si Russi in Finniam penetravissent, Norvegia quoque in periculum vocaretur (17.5.1991).

tribuatur. Quae cum ita essent, mirum non est de decretis eius etiam in emissionibus Latinis paene quotannis relatum esse. Anno 2001 hoc honore affectus est Kofi Annan, quem aiebant “pro iuribus humanis contra terrorismum vehementer pugnasse et coetui Nationum Unitarum maiorem auctoritatem paravisse” (19.10.2001). Anno insequenti idem praemium accepit Jimmy Carter, praesidens olim Americanorum, qui “longinquo tempore conflictionibus populorum dirimendis et iuribus humanis defendendis operam navavisse” existimabatur (18.10.2002). Anno post victrix huius certaminis evasit Shirin Ebadi, iudex Iraniana de iuribus feminarum et parvulorum defendendis optime merita (17.10.2003), cum eadem gratia autumnus 2004 feminae Africanae Wangari Muta Maathai referretur, “quod pro evolutione continua, democratia, pace laboravisset” (15.10.2004). Etiam aliquot communitates illo nomismate ornatae sunt, nam a. 2005 factum est, ut Ordo internationalis ab energia atomica (IAEA) cum praeside Mohamed ElBaradei ea laude dignus haberetur (14.10.2005). Mense autem Octobri a. 2008 Finnis causa erat, cur peculiari gaudio triumpharent: tum enim certiores facti sunt civem suum Martti Ahtisaari novum Nobelistam creatum esse. Iuvat hic eum textum, quo de victoria eius narravimus, ad verbum referre:

Praemio Nobeliano pacis afficitur hoc anno Martti Ahtisaari, pristinus praesidens Finniae unum et septuaginta annos natus. Collegium Nobelianum Norvegicum, dum rationes eligendi explicat, ait eum illo honore dignissimum esse, quoniam munere pacis et concordiae inter civitates conciliandae per triginta annos in compluribus continentibus functus esset. Unam e rebus ab Ahtisaari bene gestis esse, quod principes Indonesiae cum rebellibus provinciae Aceh anno bis millesimo quinto (2005) foedus pacis icissent. (17.10.2008)

Neque nomina et merita eorum hominum et ordinum silentio praeterimus, qui recentissimis quoque annis pacem apud omnes gentes tantopere promoverunt, ut praemio Nobeliano digni esse existimarentur: inter eos sunt Barack Obama, praesidens Civitatum Americae Unitarum, qui “effecisse” dicebatur, “ut spes in orbem terrarum rediret” (16.10.2009); Liu Xiaobo, vir Sinensis, qui diu postulaverat, “ut civibus patriae suae maior libertas concederetur” (22.10.2010); tres feminae Africanae nomine Ellen Johnson Sirleaf, Leymah Gbowee, Tawakkul Karman, quippe quae “securitatem et iura feminarum promovissent” (14.10.2011); Unio Europaea, cui laudi ducebatur “his decenniis ad concordiam, democratiam, iura humana provehenda multum contulisse” (19.10.2012).

Constat prosperitatem oeconomicam, qua Norvegi gaudere videntur, maximam partem ad piscaturam (ut patet ex conflictu maritimo, quem supra commemoravimus) et ad industriam petroleariam referri posse. Illi etiam ex captatione ballaenarum sibi lucrum facere conantur vix curantes, licitum sit an legi contrarium tale negotium exercere. Conventu in Kioto a. 1993 de ea re instituto “Norvegia et Iaponia flagitaverunt, ut ballaenarum captura, iam decem annos interdicta, rursus permitteretur” (14.5.1993). Commissio tamen internationalis illa animalia commercii causa peti vetuit, ut impediretur, ne eorum genus omnino emoreretur, sed “Iaponia et Norvegia interdictum nihili fecerunt” (9.5.1997). Reditus autem ex petroleo obtenti, qui ad fructum civium necessarie redundant, a. 2012 usque aucti sunt, cum maximum fontem petrolearium in Mari Germanico prope urbem Stavangeriam repertum esse innotuisset: “Novus campus tantae magnitudinis est, ut pretium eius etiam in viginti quinque miliarda euronum ascendere videatur” (31.12.2012).

Quanta prosperitate Norvegi utantur et quam bene res apud eos se habeant, ex variis comparationibus et investigationibus internationalibus praeclare cognoscitur. Si relationi a Nationibus Unitis a. 1995 divulgatae fidem tribuimus, aequalitas feminarum et virorum optime apud populos septentrionales observatur: “primum locum inter centum triginta nationes tenet Suecia, secundum Finnia, tertium Norvegia, quartum Dania” (31.8.1995). Triennio post, cum Argentaria Mundana responsum ad quaestionem quaereret, ubinam

gentium homines ditissimi habitarent, Norvegi pari successu certaverunt: etiam in hac comparatione tertii inventi sunt, cum Helvetii et Iaponienses iis opulentiores esse iudicarentur (9.10.1998). Idem ad sanitatem publicam valet: “Inter omnes Europaeos optima valetudine gaudent Sueti, Finni et Norvegi, ut quaedam novae observationes demoscopicae monstrant” (11.12.1998).⁷ Anno 2005 Norvegia secundum locum (Finnis inferiorem sed Uruguaiis superiorem) consecuta est in comparatione, quam Institutum internationale nomine Forum oeconomicum mundi (WEF) de condicione rei circumiectalis in singulis civitatibus faciendam curavit. “Percontatores praesertim id cognoscere volebant, quemadmodum tam qualitas aquae et aeris quam biodiversitas naturae ubique servatae et meliores redditae essent” (28.1.2005). Sed quattuor annis post, cum UNDP, i. e. programma progressionis humanae Nationum Unitarum, investigavisset, in quo ordine civitates mundi secundum gradum humanae progressionis ponerentur, Norvegia primum locum obtinuit (9.10.2009).

In Nuntiis Latinis etiam ea, quae Norvegi cum ad cultum civilem generatim provehendam tum ad linguam Latinam excolendam singulis annis fecerant, libenter enarravimus. Quae cum ita essent, nihil dubitavimus, quin aestate 1994 rem a praeceptore philosophiae Jostein Gaarder eximia cum laude gestam accurate exponeremus. Is enim opere philosophico nomine ‘Sofies verden’ (Mundus Sophiae) ad usum puerorum et puellarum conscripto non solum sibi magnam famam internationalem conciliavit sed etiam nomen Norvegicum magnopere nobilitavit. In illo libro puellam quattuordecim annos natam nomine Sofie Athenas profectam cum Socrate colloquentem et “theoriam Democriti atomicam auxilio surculorum structilium ‘Lego’ dictorum” discentem inducit (15.7.1994). Iucundum erat auditu latinistas Norvegiae a. 1995 Osloam congregatos esse, ut moderatoribus Vibeke Roggen et Hugone Montgomery disputarent, qualis esset sors latinitatis vivae in Norvegia. “Convenerant ex tota Norvegia plus sexaginta praeceptores et fautores Latinitatis, qui de institutione linguae Latinae theoretica et practica colloquerentur” (30.3.1995). Quantum Norvegi in musica populari profecerint, inde conicitur, quod Osloae mense Maio a. 1996 certamen cantandi Eurovisivum institutum est, ubi “secundum locum occupavit Norvegia” (23.5.1996). Cum quaereretur, quis esset optimus liber umquam conscriptus, percontatione a. 2002 apud centum scriptores in Norvegia facta “victoriam suffragii facilem reportavit Don Quijote, opus saeculo septimo decimo a Miguel de Cervantes confectum, in quo de equite contra molendina alata desperanter pugnante narratur” (17.5.2002). Anno autem 2013 in nuntios nostros notitiam inventi cuiusdam historici inseruimus: archaeologos Norvegos prope urbem Nidrosiam (vulgo Trondheim) nummum inscriptione CARLVS praeditum repperisse; eum esse amplius mille ducentorum annorum, cum ex aetate originem duceret, qua Carolus Magnus nondum imperator coronatus esset (17.6.2013).

Liceat rem quandam ad artem technicam spectantem adiungere. In ea enim Norvegi miro modo excellere videntur, si respicis, quod artificium quidam incolae regionis Telemark ad tenebras depellendas excogitaverint:

Rjukan, vicus provinciae Norvegiae Telemark, hieme sex menses culmine montis obumbratus in tenebris iacebat. Nuper autem in monte tria specula ingentia sive heliostata ita posita sunt, ut radii solis in plateam vici hieme lucerent. Superficies totalis speculorum est unius et quinquaginta metrorum quadrorum. Et horizontaliter et verticaliter specula ita vertuntur, ut cursum solis usque sequantur. Area, quam radii solis speculis reflecti in ima valle illuminant, est circiter quingentorum metrorum quadrorum. Ita tenebrae, quibus incolae hieme laborabant, ad finem venerunt. (15.11.2013)

⁷ Ad salutem publicam provehendam id quoque nonnihil conferre videtur, quod Kalendis Iuniis a. 2004 in Norvegia lex antitabacaria valere coepit, qua cives in cauponis fumificare vetiti sunt. “Nova lex eo spectat, ut homines in cauponis laborantes a fumificatione passiva protegantur.” (11.6.2004).

Quanto successu iuvenes Norvegi variis certaminibus athleticis interfuerint, nemo est, qui nesciat. Hoc praesertim ad id athleticae genus valet, quam scridationem⁸ hodie Latine appellamus. Anno 1993, cum de ludis scridandi mundialibus in urbe Falun habitis narrarem, nobis concedendum erat Norvegos maximum victoriarum numerum adeptos esse (5.3.1993). Anno post fortasse id quoque illis optimum successum petentibus emolumento fuit, quod “Olympia hiemalia, ordine septima decima, Lillehammeri, in oppido Norvegiae meridionalis” (18.2.1994) celebrabantur. Praecipua autem laude scridandi in Norvegia floruit Bjørn Dæhlie, qui ludis a. 1998 Nagani factis “athletam in historia Olympiorum hibernorum omnium optimum se praestitit, cum septem nomismata aurea et quattuor argentea paravisset” (20.2.1998).

Iuventus Norvegica, quamquam praecipue in re athletica hiemali omnibus praestare solet, sine dubio etiam in iis certandi generibus, quae aestate exercentur, bonum successum habuit. In lusu pedifollis sphaeristae Norvegi tantopere eminuerunt, ut certaminibus mundanis a. 1998 in Francogallia positis “contra omnium opinionem Brasiliam punctis duobus ad unum” superarent “et inter sedecim nationes ad ludos pergendos” admitterentur (26.6.1998). Quod ad athleticam campestrum pertinet, quis est, qui Andream Thorkildsen, acontistam egregium eumque Olympionicen, ignoret? Sed quo quis est ceteris praestantior, eo acerbiorum cladem aliquando patitur. Hanc sortem Thorkildsen ludis Osakensibus a. 2007 expertus est, quippe cum tunc palma iaculationis adversario Finno Tero Pitkämäki traderetur. Constat igitur illum diem Finnis ingens gaudium, Norvegis magnam tristitiam paravisse. Eventum huius contentionis in Nuntiis Latinis his verbis declaravimus: “Tero Pitkämäki victor evasit, cum iaculum in longitudinem plus nonaginta metrorum (90,33) vibravit. Acerrimos autem habebat aemulos, nam Andreas Thorkildsen Norvegius plus duodenonaginta metra (88,61) iecit et Breaux Greer Americanus septentrionalis plus octoginta sex (86,21).” (7.9.2007)

Iam ad alios certandi et comparandi modos transeamus, qui Norvegis bonam famam et aestimationem internationalem attulerunt. Anno 1993 ineunte Lugduni, in urbe Francogalliae, certamen artis coquinariae Bocuse d’Or appellatum editum est, in quo “nationes septentrionales triumphaverunt, cum coquus Norvegicus Eyvind Hellstrøm palmam ferret et Arne Fusager ex Dania oriundus secundum locum obtineret” (29.1.1993). Victoria autem huius generis, quamquam plurimi aestimatur, tamen nec magnitudine nec nobilitate ullo modo comparari potest cum ea gloria, qua is afficitur, qui principatum mundanum in lusu scacorum obtinet. Talem rem gessit Magnus Carlsen, adulescens Norvegius, qui iam a. 2010, cum undeviginti annorum esset, lusor scacorum omnium optimus habebatur (8.1.2010). Tribus annis post ei contigit, ut ad summum honoris culmen perveniret, cum “principatum ludi regii mundanum consecutus est; is enim, postquam in certamen de gloria huius artis cum adversario Viswanathan Anand venit, victoriam ab eo cum discrimine trium punctorum reportavit (6.12.2013).

Media aestate a. 2011 Osloae et in insula Utøya prope urbem sita scelus tam atrox et crudele perpetratum est, ut vix credibile esset.⁹ Quid ibidem mense Iulio exeunte factum esset et quo modo res tristissimae singillatim processissent, in Nuntiis Latinis his verbis usi descripsimus:

⁸ Primum quidem nobis moris erat soleam ligneam, qua quis per nives prolabitur, voce *nartae* (cf. *nartare*, *nartator*, *nartatio*, etc.) designare, quam aliquot lexicographi e quibusdam fontibus Latinis posterioribus hauserant (cf. Helfer, s.v. Ski, skiläufen, Skiläufer; PONS, s.v. Ski; Lexicon recentis Latinitatis s.v. sci, sciare, sciatore), sed postea, cum nobis persuasum esset *nartam* potius ad traham quam spectare, illud vocabulum reiecit et loco eius vocem *scridae* (cf. *scridare*, *scridator*, *scridatio*, etc) usu recepimus (cf. Lexicon hodiernae Latinitatis, 333), quae a nomine gentis *Scridifinnorum* originem trahit. Pluribus haec disserit Tuomo Pekkanen in scripto suo “De Finnis cornutis”, quod in libro festivo praesenti divulgatur (Pekkanen 2014).

⁹ Eo ipso tempore redactores Nuntiorum Latinorum ferias aestivas agebant, quo factum est, ut de his homicidiis duabus demum septimanis post narrarem.

Animi Norvegorum et aliorum quoque hominum valde concussi sunt duabus stragibus Osloae die vicesimo secundo mensis Iulii (22.7.) factis. Primum quidem media urbe bomba autocineto imposita tanta vi displosa est, ut octo homines vitam amitterent et aedificia publica circumiacentia pessime delerentur. Duabus horis post in insula Utøya prope Osloam sita, ubi conventus iuvenum factionis operariorum celebrabatur, strages ingens effici coepta est, quae amplius unam horam fiebat. Perpetrator caedium erat vir quidam veste custodis publici personatus, qui sclopeto usus insulam circumibat et omnes homines sibi occurrentes consilio occidebat. Neque antea interficiendi finem fecit, quam a biocolytis in locum tandem pervenientibus captus est. Ad id tempus iam undeseptuaginta homines immisericorditer interfecerat, quorum maior pars ex adulescentulis constabat. Nomen terroristae, ut postea nuntiatum, erat Anders Behring Breivik, extremista partium dextrarum triginta duos annos natus (5.8.2011).

Postea ea, quae ex stragibus Osloensibus sequebantur, quattuor emissionibus Latinis tractavimus. Primum quidem de sollemnitate memoriali Osloae celebrata dictum est, inter quam rex Haraldus oratione habita propinquos iuvenum aliquot septimanis ante interfectorum consolatus: “Equidem”, inquit, “ipse pater, avus, coniux, intellegere possum, quanto luctu et dolore affecti sitis. Teneor tamen fide libertatem metu fortiolem esse et mihi persuasum est Norvegos potentes esse in sua patria libere et tute vivendi” (26.8.2011). Deinde discordiam inter psychiatros et alios medicos ortam, utrum Breivik, cum homicidia committeret, mente sanus fuisset necne, breviter attigimus (13.4.2012). Tum relationem investigatoriam, in qua aestimabatur, quam apte et efficaciter magistratus Norvegi in illis stragibus cohibendis egissent, nobis explicandam suscepimus. Summa illius cognitionis erat haec: “In inquisitione custodes publici reprehenduntur, quod multa omiserint, complures errores fecerint, cunctando effecerint, ut numerus iuvenum in insula Utøya occisorum in tantum cresceret” (17.8.2012). Postremo sententiam iudicum nuntiavimus, ex qua Breivik, caedis septuaginta septem hominum convictus, “vinculis unius et viginti annorum condemnatus est. Consensu enim omnium iudicum ille vir eo tempore, cum stragem edidit, compos mentis fuisse iudicabatur”. (31.8.2012)

Ut de minoribus facinoribus in Norvegia admissis loquar, fortasse scitu dignum est, quid de maleficio mense Augusto a. 2004 in museo Osloensi commisso rettulerimus: duas picturas celeberrimas ab artifice Edvard Munch factas, quarum una Clamor, altera Madonna appellaretur, in maxima luce furto surreptas esse; fures ita egisse, ut duo viri personati arma vibrantes in museum penetrarent et custodibus mortem minitati illa opera artis secum abducerent tertio latrone in autocineto expectante, dum sociis fugam praeberet (27.8.2004).

Horridae tempestates, aestus solito fervidiores, imbres et frigora modum excedentia, aliae res ad asperitatem caeli spectantes, quippe quae ad vitam cotidianam uniuscuiusque hominis multum afficere solent, in argumentis Nuntiorum Latinorum semper fuerunt. Neque fieri potuit, quin diversae regiones Norvegiae quoque calamitatibus huius modi saepius vexarentur. Anno 1992 ineunte ora occidentalis Norvegiae tanta tempestate afflicta est, ut “commeatus aërius, navalis et ferriviarius omnino” resisteret “et magna pars viarum Norvegiae meridionalis propter tempestatem clauderetur” (3.1.1992). Paucis annis post eadem terra magnis inundationibus laborabat, propter quas “circiter quattuor milia hominum domos relinquere” coacta sunt et “ferrivia Osloa Trondheimum ducens fluctibus dirupta est, item duae magnae viae stratae” (8.6.1995). Ut ad annum 1997 ventum est, natura coeli Norvegiae non solum hieme, sed etiam aestate valde inusitatam se praebuit: mense Februario in regionibus septentrionalibus tempestates nivosae tam diutinae et vehementes saeviebant, ut domus privatae acervis nivium obruerentur et aëriportus saepe clauderentur. “In regione

Tromsøana¹⁰ uno mense nives ducenta septuaginta centimetra altae ceciderunt” (14.2.1997). Etiam aestas in Norvegia eodem anno peculiaris erat, quod “temperatura caeli terra marique pristinos primatus calor die ac nocte superavit” (29.8.1997).

Ad incommoda naturae quaedam aliae res adversae accesserunt, quas redactores Nuntiorum Latinorum dignas memoratu habuerunt. Mense Aprili a. 1990 “in Norvegia calamitas ingens accidit, cum navis epibatica nomine Scandinavian Star in sinu Osloensi incendio correpta est et plus centum quinquaginta vectores, inter quos complures infantes, horribiliter interierunt” (13.4.1990). Duobus mensibus post eam calamitatem navalem, quam Norvegi in Sinu Mexicano pertulerant, in conspectu nostro cum iis, qui Latine sciunt, radiophonice et per Interrete communicavimus. Tum enim in navi nomine Mega Borg, quae ingenti olei copia onerata erat, magnum incendium ardere coepit, unde secutum est, ut saltem duo homines vitam amitterent “et magna parte olei in mare effusa” iam periculum esset, ne totus Sinus Mexicanus inquinaretur (15.6.1990). Neque incendia tantum in mari orta, sed etiam in terra conflata Norvegis gravissima damna attulerunt, ut ex nuntio hoc anno ineunte divulgato apparet:

Norvegia intra breve tempus compluribus incendiis terrestribus exitiosis afflicta est. Duo vici litorales in parte septentrionali urbis Trondheim siti omnino deleti sunt incendio, quod in illa regione die Lunae (27.1.) vesperi saevire coepit. Nonaginta fere domus combustae sunt, sed nemo incolarum interfectus est. Area igne absumpta circuitu ad quindecim chiliometra quadrata patet. (29.1.2014)

Ad illa mala addendae sunt duae calamitates cirumiectales, quarum prior anno 1990 ineunte Norvegis obtigit his ipsis culpa carentibus. Tum enim cognitum est “ab Unione Sovietica, praesertim a paeninsula Cola, atmosphaeram multos per annos tantam sordium funestarum copiam in plagam Arctoam detulisse, ut natura eius iam non resisteret” (26.1.1990). Cum partes Norvegiae septentrionales illis inquinamentis naturae vexatae essent, septem fere annis post regio Osloensis sua calamitate oecologica afflicta est: cuniculus ferriviarius nomine Romeriksporten, postquam aquis sordidis e lacubus et puteis exoneratis repletus est, ab aedificatoribus materia quadam carcinogenica et mutationes genorum efficiente condensabatur, quo factum est, ut aquae subterraneae illo veneno inficerentur (24.10.1997).

Conclusio

Ex locis supra propositis conspici potest res Norvegicas in Nuntiis Latinis paene 70ies in promptu fuisse spatio temporis inde a die 26.1.1990 usque ad diem 23.5.2014 patente. Inde apparet argumenta huius generis singulis annis a nobis bis vel ter tractata esse. Si quis id parum esse dixerit, meminerit nos illas emissiones redigentes inopia temporis et spatii laboravisse, quam ob rem fieri non potuit, quin ex materie abundantis, quam habuimus, nonnisi exiguam partem edendam susciperemus. Huc accedit, quod in textibus eligendis Norvegiam ceteris civitatibus nullo modo praeferre voluimus, sed animum ad totum orbem terrarum attendere conati sumus. Speramus tamen nobis contigisse, ut ex illis fragmentis selectis aliquam imaginem, quamvis incompletam et dispersam, rerum in Norvegia hoc quarto saeculo gestarum adumbraremus atque amicis linguae Latinae occasionem in historiam eius recentissimam tam magnis gaudiis quam ingentibus doloribus repletam quasi per transennam prospiciendi praeberemus.

¹⁰ Tromsøa est urbs Norvegiae septentrionalis, ubi Sunniva habitat.

Opera memorata

- Der neue Georges: Ausführliches lateinisch-deutsches Handwörterbuch I–II* auf der Grundlage der 8. verbesserten und vermehrten Auflage von Heinrich Georges, Hannover und Leipzig 1913, neu bearbeitet 2013. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2013.
- Helfer, Christian. *Lexicon Auxiliare: Ein deutsch-lateinisches Wörterbuch*. Dritte, sehr verbesserte Auflage. Saarbrücken: Verlag der Societas Latina. Universität des Saarlandes, 1991.
- Lexicon hodiernae Latinitatis = Pekkanen, Tuomo et Pitkäranta, Reijo. *Nykylatinan sanakirja suomi-latina-suomi: Lexicon hodiernae Latinitatis Finno-Latino-Finnicum*. Tampere: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2006.
- Lexicon recentis Latinitatis I–II editum cura Operis fundati cui nomen “Latinitas”*. Urbs Vaticana: Libreria Editoria Vaticana, 1992–1997.
- Pekkanen, Tuomo. “De cornutis Finnis.” *Nordlit* 33 (2014), hoc in volumine.
- Pekkanen, Tuomo et Pitkäranta, Reijo. *Nuntii Latini: Latinankieliset uutiset. News in Latin*. Mikkeli: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1992.
- . *Nuntii Latini: Latinankieliset uutiset. News in Latin II*. Mikkeli: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1993.
- . *Nuntii Latini: Latinankieliset uutiset. News in Latin III*. Tampere: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1995.
- . *Nuntii Latini: Latinankieliset uutiset. News in Latin IV*. Tampere: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1998.
- . *Nuntii Latini: Latinankieliset uutiset. News in Latin V*. Vammala: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1999.
- Perugini, Angelo. *Dizionario italiano-latino*. Urbs Vaticana: Libreria Editrice Vaticana, 1976.
- PONS Standardwörterbuch Latein*. Das umfassende Wörterbuch für Sprachenlerner. Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2006 (ed. princ. 1992).

De auctore

Reijo Pitkäranta, docens linguae Latinae Universitatis Helsinkiensis et Universitatis Jyväskyläensis; docens philologiae classicae Academiae Aboensis (Åbo Akademi); socius Academiae Latinae internationalis (Academia Latinitati Fovendae); auctor Nuntiorum Latinorum Radiophoniam Finnicam Generalis. Opera principalia: *Neulateinische Wörter und Neologismen in den Dissertationen Finnlands des 17. Jahrhunderts*, 1992; *Suomi-latina-suomi-sanakirja*, 2001; *Suomen kirkkojen latina*, 2004. Inscriptio cursualis: Laivurinkatu 35 C 55, FIN 00150 Helsinki (reijo.pitkaranta@elisanet.fi)

Summarium Anglicum

News pertaining to Norway reported in the Finnish Nuntii Latini, 1989–2014. The Nuntii Latini is a five-minute long, weekly news bulletin which the Finnish Broadcasting Company (Yle) has been broadcasting under the editorship of Tuomo Pekkanen and Reijo Pitkäranta for the last 25 years, ever since 1989 (<http://yle.fi/nuntii>). The texts covering the first ten-year period (1989–1999) were published in a book series of five volumes. In the preface to vol. IV one finds the opinions of various foreign colleagues concerning these news bulletins. One of these is Synnøve des Bouvrie, who praises them as “highly useful for learning living Latin”.

Norwegian subject matters have been treated almost 70 times in these emissions, that is two or three times per year. National celebrations commemorating Norway’s independence, such as the hundredth anniversary of the dissolution of the union with Sweden (2005) and the two

hundredth anniversary of the Constitution (2014), have been reported. Various news about the royal family has figured as well; so have parliamentary decisions and strains in the relations between Norway and other far-northern territories. Much space has been allotted to the Norwegian Nobel Committee and its laureates, not least in the year 2008, when Martti Ahtisaari of Finland received the Nobel Peace Prize. We have also reported how the Norwegians have succeeded in various international surveys, such as how the countries of the world fared in terms of the equality of men and women, economic prosperity, public health, and general welfare. Nor have we avoided to give publicity to the many glorious victories that Norwegian athletes (such as Dæhli and Thorkildsen) have made in various competitions. Likewise, Magnus Carlsen's great achievement when becoming the world's Number 1 in chess has been praised.

It would have been impossible if sad disasters that have befallen Norway were not carefully treated as well. More than anything the hideous crime that Anders Behring Breivik committed in the summer of 2011 belong in this category. However, even devastating storms, natural disasters, and conflagrations which took their toll on the population and nature, have figured in our Nuntii Latini.

Summarium Latinum

Nuntii Latini est conspectus hebdomadalis quinarum minutarum, quem Radiophonia Finnica Generalis, redactoribus Tuomo Pekkanen et Reijo Pitkäranta, iam per viginti quinque annos (1989–2014) emittit et emittere pergit (<http://yle.fi/nuntii>). Textus ad primos decem annos (1989–1999) pertinentes in serie quinque librorum divulgati sunt. In praefatione voluminis IV opiniones proponuntur, quas aliquot collegae peregrini de his nuntiis protulerunt. In his est Sunniva des Bouvrie, quae eos “perutiles ... ad Latinitatem vivam accipiendam” laudat.

Res Norvegiae in his emissionibus paene 70ies tractatae sunt, i.e. bis vel ter in anno. Observati sunt dies festi nationales, quibus memoria Norvegiae sui iuris factae celebrata est, ut sollemnitas civitatis centum annos explentis (a. 2005) et iubilaeum bisaeculare legis fundamentalis acceptae (a. 2014). In argumentis fuerunt etiam variae res ad familiam regiam pertinentes, eventus comitorum parlamentarum, necessitudines inter Norvegiam et ceteras terras septentrionales intercedentes. Multum spatii datum est Collegio Nobiliano Norvegico et decretis eius, imprimis a. 2008, cum Martti Ahtisaari Finnis praemium Nobelianum pacis accepit. Id quoque commemoravimus, quam bene Norvegi in comparationibus internationalibus a diversis institutis factis successissent, cum investigaretur, qualis in quaque civitate esset aequalitas feminarum et virorum, quanta prosperitate oeconomica et sanitate publica quaeque natio uteretur, quid de gradu progressionis humanae in quaque terra dicendum esset. Neque silentio praeterimus, quot et quantas victorias athletae Norvegi (Dæhlie, Thorkildsen) in variis certaminibus reportavissent et quantam rem Magnus Carlsen gessisset, cum primatum mundi in lusu scacorum consecutus est.

Fieri non potuit, quin etiam res tristissimae, quae Norvegiae obtigerunt, in Nuntiis Latinis accurate tractarentur. Huc pertinet ante omnia istud scelus atrocissimum, quod Anders Behring Breivik aestate 2011 commisit, sed in iis sunt etiam tempestates saevissimae et variae calamitates naturae nec non incendia funesta, quae multis hominibus pernicii fuerunt et naturae damna gravissima attulerunt.

Verba clavaria

Nuntii Latini, Norvegia, rex Haraldus, Dæhlie, Thorkildsen, Carlsen, Breivik.